

Pranwan Ladaw (31), Shaning B, 2021

31 October 2021

Tsawra Tara

Hkristu hta tsaw ra ai nu wa hpu nau ni e, ndai laban gaw Pranwan Ladaw hta (31) ngu na laban rai nga ai.

Anhte Hkristan masha ni, kalang lang, Hkristan prat hta lit magam hkan shatup ai hku hkam la chye ga ai. Teng man Hkristan tai na matu grai yak ai ngu tsun ma ai. Karai hpe n kam ai, tinang kam ai hku nga ai Hkristan n re ai ni hpe n-gun lu ai Hkristan ni mung nga nga ai.

Karai Kasang a tara kanu lam shi (10), Nawku hpung a tara kanu lam kru (6), Nawku Hpung a sharin shaga ai lam ni, shing n rai dai ni hta na nkau ni n nga yang grau kaja na wa, ngu myit la shut ai ni mung nga chye ai.

Ndai zawn myit ai ni gaw Hkristan prat hpe n chye, n hkawn hkrang shi ai majaw mung, Hkristan prat gaw teng man kabu pyaw lam jaw ya ai hpe n mu, n hkawn hkrang shi ai majaw mung mai byin ai. Shut shai ai hku myit sawn la ai ni rai nga ai. Tsaw ra myit n nga ai wa, kam kaja ai majaw ngu myit la ai hpa rai nga ai. Tsaw ra ai lam n nga ai kun dinghku, ngwi pyaw ai ngu na yu ma ai kun? Ndai laban na chyum mungga gaw dai zawn myit shut ai ni hpe shadum sharin shaga ai lam jaw ya ai. (1) Karai Kasang gaw anhte hpe tsaw ra ai majaw tara lam ni hpe tawn da ya ai; dai gaw teng man tsaw ra myit nga na matu rai nga ai. (2) Karai Kasang a tara hpe makawp maga hkan shatup jang teng man kabu pyaw lam hpe jaw ya ai; tawt lai jang gaw matsan jam jau na teng sha rai nga ai.

Yuda Myusha Ni, Karai Kasang A Tara Ni Hpe, Shani Shagu A Akyu Hpyi Ga Hku Gale Jai Lang Ma Ai.

Ndai laban na chyum daw langai gaw, Mawshe chyum laika (Pentetuch or Torah) buk manga (5) hta na hpang jahtum chyum laika hta na rai nga ai. Yuda ni dai hpe “Tara (upadi) hte seng ai chyum laika” ngu shaga shamyng ma ai. Shanhte a matu ndai chyum laika gaw chyum laika ni hta na manu dan dik chyum laika re ngu hkam la ma ai.

Ndai laban na chyum daw langai hta, Mawshe, shi a myusha ni hpe, “Karai Kasang hpe hkrit hkungga nna Shi a tara hpe makawp maga hkan shatup na matu shadum jahprang da ai. Karai Kasang hpe hkrit hkungga ai ngu ai lachyum gaw, anhte a matu “Shi a tara hpe htep lahti hkan shatup ai” lam rai nga ai. Mawshe gaw, Karai Kasang hpe hkrit ai ngu n tsun ai sha, tinang a kawa hpe tsaw ra ai majaw hkungga lara di, madat mara ai ngu tsun lai wa ai. Masha ni gaw ndai hpe lachyum amy myu htai, shapraw lai wa ma ai. Htai la chye nga ai.

Tara hkan shatup ai Israel myusha ni hpe Karai Kasang tawn da ai ga sadi ni gaw (1) dinghta mungkan hta asak galu sak hkrung lu na, (2) kashu kasha mayat maya lu na, (3) prat hta sut su nga mai na, ngu ai lam ni rai nga ai. Tinang hpe shaman ya ai Kari Kasang hpe chyeju dum shakawn shagrau ra ai. Karai Kasang hpe madat mara ai rai yang ganing re ai sut masa lam hta rai tim shi a akyu ara hte shi nga nga ai. Dai gaw tinang a myit masin hta teng man kabu pyaw hpa lam nan rai nga ai.

“Israela e, ndai ga hpe adum nga mu! Dai Madu Anhte a Karai Kasang chyu sha Madu rai nga ai. Dai Madu, na a Karai Kasang hpe na a myit kraw lawang mahkra hte, na a asak mahkra hte, na a n-gun lagaw mahkra hte tsaw ra nga u... Na a kasha ni hpe dai ga sharin ya u. Nta e nga yang mung, hkawm sa nga yang mung, hkring sa nga yang mung, magam bungli galaw nga yang mung, ga dai hpe atsun nga na rai ndai. Ga dai hpe na nta chyinghka hkadun ni hte mare chyinghka ni hta ka da lu na rai ndai,” (Tara Jahprang 6:4-9).

Yuda ni a kashu kasha ni gaw ga shaga chye wa ai hte rau “Shema, Israel” “Israele, madat mu” ngu ai akyu hpyi ga ndai hpe sharin hkam la ra ma ai. Yuda myusha ni ndai hpe, daini ten du hkra, lani mi lahkawng lang tsun shapaw nga ma ai. Ndai akyu hpyi ga hpe tinang a baw nu hte matsing la nna masin hta bang da mu, ngu Mawshe shanhte hpe tsun hkang da ai hpe shanhte ni Karai Kasang tara ni hpe galoi mung matsin gun la nna manu shadan tsun kajai lai wa ma ai gaw dan dawng nga ai.

H pang daw de dai matsun laika hte rau tara lam ni hpe laika ga si ni hte lungpa ni hta ka da nna, moi na wanokrat sutdek kasha ram kaba ai sutdek hta bang let kahtan ka-ang hte yang kaw shakap lang lai wa ma ai. Hkristan n re ai ni zawn dai hpe hkanhpa hku nna pai maga lata lahpun hta gyit shakap da chye ma ai. Pai maga lata hpe kahtawk yang masin salum hta wa hkra ai majaw rai nga ai.

Ndai htung lai gaw anhte a matu mani hpa tai yang tai na; raitim makam masham hpe htep lahti hkan shatup ai Yuda myusha ni a matu gaw Karai Kasang a tara ni hpe hkan shatup na matu Mawshe shadum lam matsun ai rai nga ai “myit masin hta bang kyem da mu” ngu ai hpe kaja dik htum hkan shatup ai, kaja dik htum shagrau ai lachyum rai nga ai.

Dai sukdek hpe, Yuda ni “Phylacteries” makawp maga akyu hpyi ga, shing n rai, Greek ga hte “Amulet”, hkanhpa ngu shaga shamyng ma ai. Yuda ni hta mu chye ai kaga langai gaw, Karai Kasang a tara ni hpe shanhte a bu hpun malawng na jut shingnan ni hta nampan sumla ni hpe shakap da ai zawn Tara Jahpang chyum laika hta na “Karai Kasang a tara” ni tsit ai ri ni hte ban byau byau rai hpe chywi shakap da chye ma ai (Buhkawm 15:37-39). Shaning law law sai hkaw ana zingli lu ai num sha langai mi Yuda ni hpun chye ai dai Yesu a palawng hpe ahtawk hkra jang shamai shatsai hkam la lu ai hpe Kabu gara shiga hta mu lu ga ai. (Mt 9:20-21; Mk 5:28; Lk 8:44).

Pharisee ni gaw kaga Yuda ni hta lai jan nna, galu yan re ai palawng ni bu hpawn ma ai; tara laika hpe bang da ai sutdek hpe kaba grau ai hku galaw shakap lang ma ai; grau dan dawng ai tara laika ni hpe ka shakap lang ma ai; dai gaw Mawshe a tara

hpe hkan shatup grau ai ni rai ga ai ngu arawng mala madun mayu ai majaw rai ma ai. Dai hpe chye ai Madu Yesu, Pharisee ni hpe jahprak ai; shagrit kau ai (Mt 23:5).

Tara Ni Yawng Hpe Ginchyum Dat Yang, Tinang Hte Nihtep Ai Htingbu Wa Hpe Tsaw Ra Ai Gaw Karai Kasang Hpe Tsaw Ra Ai Rai Nga Ai.

Yesu Madu mungkan ga de du sai ai shaloi gaw, Pharisee ni Karai Kasang a tara kanu lam shi hta lai nna kaga tara kru tsa (600) jan hpe bai jat bang da sai rai nga ai. Dai tara ni hta gara tara gaw kaga tara ni hta grau ahkyak ai rai ngu ai ningdang kalang hkat lam gaw htum ngu n nga rai ma ai.

Ndai laban na Kabu Gara Shiga hta, chyum laika sara langai mi Yesu kaw dai manghkang hte seng nna san sagawn ai hpe mu lu ga ai. “Tara Sara langai mi gaw dai makau mayang e nga nga ai rai nna, shanhte a n’dang kalang hkat ai lam na wu ai. Yesu Saducee ni hpe htan ai ga grai kaja nna manu nga ai hpe, chye wu ai majaw, Hkang da ai ga mahkra hta gara mahtang grau kaba nga a ta, ngu nna Yesu hpe san wu ai” (Mk 12:28).

Ndai ga san san ai wa gaw hpung woi ningbaw langai rai nga ai. Yesu Madu mung shi hpe chyum daw lahkawng hpe shaw la nna mahtai jaw ai. (1) shawng na daw gaw Tara Jahprang Laika hta na rai nga ai. “Dai Madu, na a Karai Kasang hpe na a myit kraw lawang mahkra hte, na a asak mahkra hte, na a n-gun lagaw mahkra hte tsaw ra nga u” (Tara Jahprang 6:4-5). (2) lahkawng ngu na daw gaw Jaw Jau Laika hta na rai nga ai. “Na a htingbu wa hpe na a hkum hte maren tsaw ra u,” (Jaw Jau 19:18).

Yesu Madu gaw ndai tara lahkawng hpe maren mara tawn da ai hku nna “tinang hte nihtep ai htingbu wa hpe tsaw ra ai gaw Karai Kasang hpe tsaw ra ai hte maren sha re ai lam madun mayu ai rai nga ai.

“Shada da tsaw ra nga mu, ngu nna tara ningnan ngai nanhte hpe jaw made ai. Ngai nanhte hpe tsaw ra made ai zawn, nanhte mung shada da tsaw ra nga lu na rai myit dai,” (Yh 13:34).

Hpa Majaw Anhte Hte Nihtep Ai Htingbu Ni Hpe Tsaw Ra Ra Ai Rai?

Karai Kasang shinggyim masha ni hpe tsaw ra ai. Anhte gaw Karai Kasang a kashu kasha ni rai ga ai. Karai Kasang hpe tsaw ra ai ni gaw Shi tsaw ra ai masha hpe mung tsaw ra ra ai. Yesu Madu gaw anhte a matu si hkam ai zawn shanhte a matu mung si hkam ai. Karai Kasang gaw anhte hpe zawn sha, shanhte hpe mung sumsing mungdan hta shi hte rau nga na myit ra ai.

Nihtep htingbu ni hpe anhte gara hku tsaw ra mai ai rai?

Anhte gaw kadai hpe mung n ju n dawng ai lam, manawn masham ai lam, hpyen myit myit ai lam n mai tawn da ai. Dai zawn tawn da jang gaw Karai Kasang a tara hpe tawt lai sai rai nga ai.

Kaning re ai masa hku rai tim, tinang hpe hkra machyi shangun ni hpe mara raw ya ra ai. Madu Yesu hkum nan sharin ya ai “Madu akyu Hpyi ga” hta lawm ai hte maren, “anhte hpe shut hpyi ai ni a mara anhte raw kau ya ai zawn anhte a mara hpe mung raw kau ya rit ngu akyu hpyi nga ga ai ni rai ga ai hpe myit dum ga (Mt 6:12).

Ndai zawn tsaw ra myit hte mara raw ya ai gaw wenyi lam hte kaga hkum hkrang myit masin hta ra kadawn nga ai lam ni hpe garum ya ai tai nga ai. Anhte a garum shingtau lam hpe n gup aga hte n rai, ta tut magam bungli hte madun dan ra ai. Anhte gaw Nawku Hpung hta kahpu kanau ni zawn myit hkrum kahkying gumding nga ra ai. Wa Sarabyin Francis a encyclical “tatulli tuti” hpe myit dum nga ga.

Nihtep Htingbu Wa Hpe Tsaw Ra Ai Hta Kaja Dik Kasi Madun Ai Wa Jau Maximilian A Kasi Kamang

Poland mungdan na Wa Jau Maximilian gaw kade nna shi ai aten hta, Wa Sarabyin Yawhan Pawlu e San Pra ai masha tang da hkrum ai wa rai nga ai. Shi gaw nihtep ai ni hpe gara hku tsaw ra ra ai lam hpe kaja dik kasi madun ai wa rai nga ai.

Lahkawng lang na mungkan majan hta Wa Jau Cobel gaw Jermany mungdan, Ausrit mare kaba na hkyuk htawng hta sharawng da hkrum ai. Dai shara hta htum ngu nga

ai matsan jam jau hkrum lai wa ai. Jahpawt kaw nna shana du hkra bungli shaja hpe jahkrit shama nna galaw shangun hkrum ma ai. Malu masha gaw grai nan taw ma ai. Hpa npawt nhpang n nga ai sha zingri hkrum sha ma ai. Hkyuk htawng rawng masha ni hpang daw de si hkam ra ai prat de du wa ai.

Wa Jau Cobel gaw sinwawt ana lu ai wa rai raitim kaga masha ni zawn sha bungli shaja galaw ra nna, lusha gaw n lu sha rai nga ai. Kaga masha ni shi hpe lusha garan jaw ai hpe sha lu sha lu ai. Nshung ta grai katsi ai aten, shi hta langai sha nga ai hpun nba machyi ai masha hpe jaw hpun ai. Shi gaw n ba n lawm ai sha yup shalai lai di ai.

Lani mi hta, dai hkyuk htawng kaw nna masha langai mi hprawng lawt mat ai. Hkyuk htawng up gaw dai mabyin a majaw htawng rawng masha marai shi (10) hpe lata la nna dam jaw ai hku, nsin htawng langai kaw lusha n jaw ai sha sharawng da na matu masin jahkrat da ai.

Dai marai shi hta lata la hkrum ai masha kaw Francis ngu ai masha langai mi mung lawm ai. Dai wa a mying hpe shaga wa ai shaloi, “ngai a madu jan hte kasha ni” ngu marawn jahtau wa ai. Shi gaw dinghku shang, ma marai lahkawng su ai wa rai nga ai.

Wa Jau Cobel gaw dai hkrap madai marawng nsen hpe na jang jang htawng up kaw sa nna shi (Francis) a malai ngai hpe lata rit ngu hpyi shawn ai. Htawng up mung Wa Jau a hpyi shawn ai hpe hkap la ai.

Nsin htawng kata hta lani hte lani lu hka nnga, malu masha n nga ai sha rawng nga ra ni hta na langai ngut langai si htum wa ai. Shi manga (15) ya na ai hpang, chyinghka sa hpaw yu yang dai marai shi hta na marai sanit (7) gaw si taw sai rai nna, marai lahkawng gaw si maw (ma-ang) taw sai hpe mu ma ai. Wa Jau Cobel hpe mung shakum kaw shamyat let akyu hpyi nga ai hpe mu ma ai. Hpyan ma langai gaw Wa Jau Cobel hpe tuk (gung, labu) tsi htu bang ya ai majaw angwi apyaw rai nsa hti mat ai.

Dai shani gaw Wa Jau Cobel grai manu shadan hkungga lara di ai Nu Maria sumsing lamu de woi shalun la hkrum ai shani rai nga ai (1941, August 14).

Wa Jau Cobel gaw “ngai nanhte hpe tsaw ra made ai zawn, nanhte shada da tsaw ra nga mu,” ngu ai Yesu Madu a hkang da tara hpe chye na hkan shatup ai wa rai nga ai. Yesu Madu zawn sha, nihtep hpu nau wa a matu shi a asak hpe jaw nna tsaw ra lai wa ai. Shi hpe zingri roi rip ai hkyuk htawng kaw na masha yawng hpe mara dat ya ai. Kaga masha ni hpe mung shi hta nga ai malu masha hte bu hpung, nba ni hte garum shingtau ya ai. Hkyuk htawng kaw rawng nga ai ten hta kaga masha ni hpe akyu hpyi woi awn ya ai; Karai Kasang myit ra ai hpe hkap la na matu wenyi lam hta garum shingtau ya ai. Shanhte a shut hpyit mara ni hpe ma dat ya nna, byin mai ai shaloi Chyoi pra hkum Sakramentu hpe sim ai hku garan jaw ya ai.

Yesu Madu gaw Wa Jau Cobel hpe sumsing mungdan hta hkap tau hkalum la na gaw teng sha rai nga ai. Shi gaw Karai Kasang hpe shi a myit kraw lawang mahkra hte, shi a asak mahkra hte, shi a n-gun lagaw mahkra hte tsaw ra nna, nihtep ai hpu nau ni hpe mung tsaw ra ai wa rai nga ai.

Akyu Hpyi Saga

Wa Karai Kasang e, Karai Kasang hte nihtep ai hpu nau ni hpe tsaw ra lu ai atsam anhte hta jat bang ya rit. Anhte a Madu Hkristu a marang e hpyi nem nga ga ai. Amen.

Hkristu hta tsaw ra hkung ga ai kanu kawa tarahkaw sara/num ni hte nu wa hpu nau ni e, ndai laban gaw Pranwan Ladaw hta (31) ngu na laban rai nga ai.

Hti ang ai Ja Chyum Mungga ni gaw

Chyum Mungga Daw (1) – Tara Jahprang 6:2-6

Chyum Mungga Daw (2) – Heb 7:23-28

Kabu Gara Shiga – Mk 12:28-34

Ndai Ja Chyum Mungga ni hpe hti nna, hpawtni na nawku dawjau lamang ni hpe woi awn nga ga.